

Tarladan Sofraya Stratejisi

Adil, sağlıklı ve evre dostu bir gıda sistemi için

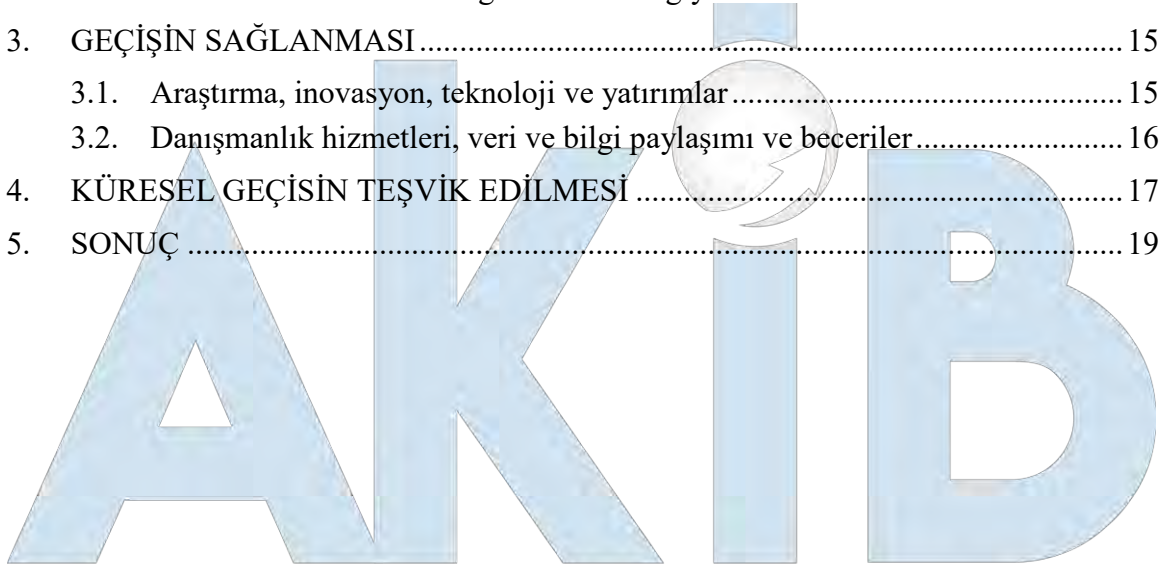
20 Mayıs 2020, Brüksel

Not: İşbu strateji, AKİB Ar-Ge ve Eğitim Şubesinde Türkçe'ye tercüme edilmiştir. Herhangi bir çelişki durumunda İngilizce metin esas alınmalıdır.

İÇİNDEKİLER

1. EYLEM İHTİYACI	2
2. TÜKETİCİ, ÜRETİCİ, İKLİM VE ÇEVRE İÇİN ÇALIŞAN BİR GIDA ZİNCİRİ KURULMASI.....	4
2.1. Sürdürülebilir gıda üretiminin sağlanması	5
2.2. Gıda güvenliğinin sağlanması	11
2.3. Sürdürülebilir gıda işleme, toptan ve perakende, ikramcılık ve gıda hizmetleri uygulamalarının teşvik edilmesi.....	12
2.4. Sürdürülebilir gıda tüketiminin teşvik edilmesi, sağlıklı ve sürdürülebilir beslenme düzenine geçişin kolaylaştırılması.....	13
2.5. Gıda israfı ve gıda atıklarının azaltılması.....	14
2.6. Gıda tedarik zincirindeki gıda sahtekarlığıyla mücadele edilmesi.....	15
3. GEÇİŞİN SAĞLANMASI	15
3.1. Araştırma, inovasyon, teknoloji ve yatırımlar	15
3.2. Danışmanlık hizmetleri, veri ve bilgi paylaşımı ve beceriler.....	16
4. KÜRESEL GEÇİŞİN TEŞVİK EDİLMESİ	17
5. SONUÇ	19

Akdeniz İhracatçı Birlikleri

1. EYLEM İHTİYACI

Avrupa Yeşil Mutabakatı, Avrupa'nın 2050 yılına kadar nasıl ilk iklim-nötr kıta olacağını göstermektedir. Ekonomiyi canlandırmak, insanların sağlık durumlarını ve yaşam kalitelerini iyileştirmek, doğayla ilgilenmek ve geride hiçkimseyi bırakmamak için yeni, sürdürülebilir ve kapsayıcı bir büyüme stratejisi planlamaktadır.

Tarladan Sofraya Stratejisi, Yeşil Mutabakatın merkezinde yer almaktadır. Sürdürülebilir gıda sistemlerinin zorluklarını kapsamlı bir şekilde ele almakta, sağlıklı insan, sağlıklı toplum ve sağlıklı gezegen arasındaki girift bağı da kabul etmektedir. Bahse konu strateji, aynı zamanda Komisyon'un, Birleşmiş Milletler'in Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini gerçekleştirme gündeminin de merkezinde yer almaktadır. Değer zinciri genelindeki, AB'deki ve herhangi başka bir yerdeki vatandaşların ve operatörlerin tamamının, özellikle de COVID-19 pandemisi ve ekomik gerileme sonrasında **adil geçişten** yararlanması gerekmektedir. Sürdürülebilir gıda sistemine geçiş; çevre, sağlık ve sosyal açıdan faydalar sağlayabilir, ekonomik getiriler sunabilir ve kriz sürecinden toparlanırken bizlerin sürdürülebilir bir yola¹ girmemizi de sağlayabilir. Gelir² bakımından hala geride kalmış birincil üreticilere sürdürülebilir geçim kaynaklarının sağlanması; toparlanmanın ve bu geçişin başarılı olmasında elzemdir.

COVID-19 pandemisi; bütün koşullarda işleyen, yeterli miktarda ve makul fiyatlı gıdaya bütün vatandaşların erişebilmesini sağlayan **güçlü ve dirençli bir gıda sisteminin** önemini gözler önüne sermiştir. Sağlığımız, ekosistemler, tedarik zinciri, tüketim modelleri ve dünyanın sınırları arasında karşılıklı bir ilişki olduğunun da farkına varmamızı sağlamıştır. Sağlığımızı ve gezegenimizi korumak için bundan çok daha fazlasını yapmamız gerektiği aşikardır. Bu pandemi sadece bir örnektir. Kuraklıkların, su taşkınlarının, orman yangınlarının ve yeni zararlı türlerinin artması, gıda sistemimizin tehdit altında olduğunu ve daha sürdürülebilir ve dirençli olması gerektiğini bizlere sürekli olarak hatırlatmaktadır.

Tarladan Sofraya Stratejisi, Avrupalıların gıda sürdürülebilirliğine nasıl değer verdiklerini gösteren yeni, kapsamlı bir yaklaşımdır. Bu, yaşam şeklimizi, sağlığımızı ve çevremizi iyileştirmek için bir fırsattır. Sağlıklı ve sürdürülebilir beslenme düzenine geçmemizi kolaylaştıran uygun bir gıda çevresinin yaratılması, tüketicilerin sağlık durumlarına ve yaşam kalitelerine fayda sağlayacak ve toplumun sağlıkla ilgili maliyetlerini azaltacaktır. İnsalar gittikçe çevresel, sağlıkla ilgili, sosyal ve etik meselelere³ daha çok önem göstermekte, gıdada her zamankinden daha fazla değer aramaktadır. Hatta toplumlar kentselleştikçe gıda sistemine daha yakın olmayı istemektedirler. Gıdanın taze, daha az işlem görmüş ve sürdürülebilir kaynaklı olmasını istemektedirler. Mevcut salgın esnasında daha kısa bir tedarik zinciri için çağrılar da yoğunlaşmıştır. Tüketiciler, sürdürülebilir gıdayı seçmeleri konusunda desteklenmeli; gıda

¹ At global level, it is estimated that food and agriculture systems in line with the SDGs would deliver nutritious and affordable food for a growing world population, help restore vital ecosystems and could create new economic value of over EUR 1.8 trillion by 2030. Source: Business & Sustainable Development Commission (2017), *Better business, better world*.

² For example, the average EU farmer currently earns around half of the average worker in the economy as a whole. Source: CAP Context indicator C.26 on Agricultural entrepreneurial income (https://agridata.ec.europa.eu/Qlik_Downloads/Jobs-Growth-sources.htm).

³ Europeans have a high level of awareness of food safety topics. Most frequently reported concerns relate to antibiotics, hormones and steroids in meat, pesticides, environmental pollutants and food additives. Source: Special Eurobarometer (April 2019), *Food safety in the EU*.

zincirindeki bütün aktörlerin, bunu kendileri için bir sorumluluk ve fırsat olarak görmeleri gerekmektedir.

Avrupa'nın gıda ürünleri zaten güvenilir, verimli, besleyici ve yüksek kalitedeki gıdalar için küresel bir standarttır. Bu; insan, hayvan ve bitki sağlığını korumak için AB'nin politika oluşturma çabalarının, ayrıca çiftçilerin, balıkçıların ve balık yetiştiricilerinin yıllar süren çabalarının bir sonucudur. Şimdi de Avrupa'nın gıda ürünleri, sürdürülebilirlik anlamında da küresel bir standart olmalıdır. Bu strateji; sürdürülebilir uygulamalara zaten geçiş yapmış olan gıda zincirindeki çiftçileri, balıkçıları ve diğer operatörleri ödüllendirmeyi, geriye kalanların da geçişini mümkün kılmayı ve onların iş yapmaları için ilave fırsatlar yaratmayı hedeflemektedir. AB tarımı, sera gazı salımlarını 1990⁴ yılından bu yana %20 oranında azaltan, dünyadaki en önemli sistemdir. Ancak; AB içerisinde bile bu durum, Üye Devletler genelinde aynı değildir. Buna ek olarak; gıdaların imalatı, işlenmesi, perakendeciliği, paketlenmesi ve nakliyesi; hava, toprak, su kirliliğini ve sera gazı salımlarını artırmakta ve biyoçeşitliliği önemli ölçüde etkilemektedir. AB'nin sürdürülebilir gıda sistemine geçişi, pek çok alanda başlamış olsa da gıda sistemleri, iklim değişikliği ve çevrenin bozulmasına sebep olan en önemli faktördür. Acil bir şekilde, **pestisit ve mikrobiyalere olan bağlılığın ve aşırı gübreleme işlemlerinin azaltılması, organik tarımın artırılması, hayvan refahının yükseltilmesi ve biyoçeşitlilik kaybının durdurulması** gerekmektedir.

İklim Kanunu⁵, 2050 yılında iklim nötr bir Birlik hedeflemektedir. Komisyon; sera gazı salımlarının azaltılması hedefini, 1990 yılına kıyasla %50 veya %55 oranına çıkartmak için 2030 iklim hedef planını Aralık 2020'ye kadar ortaya çıkaracaktır. Tarladan Sofraya Stratejisi; tarım, balıkçılık ve balık yetiştiriciliği sektörleriyle gıda değer zincirinin bu sürece doğru düzgün bir şekilde katkıda bulunmasını sağlamak için yeni bir yaklaşım getirmektedir.

Sürdürülebilir gıda sistemine geçiş, **çok büyük bir ekonomik fırsattır**. Vatandaşların beklentileri değişmekte ve bu da gıda piyasasında önemli değişikliklere sebep olmaktadır. Bu durum; çiftçiler, balıkçılar ve balık yetiştiricileri, gıda işleyicileri ve gıda hizmetleri için bir fırsattır. Bu geçiş, onların ticari markalarını sürdürülebilir yapmalarını ve AB dışındaki rakipleri bunu yapmadan önce AB gıda zincirinin geleceğini garanti altına almalarını sağlayacaktır. Sürdürülebilirliğe geçiş, AB gıda zincirindeki bütün aktörler için "ilk hamle" avantajı sunmaktadır.

İnsanların beslenme düzeninde bir değişiklik yapmadan bu geçişin sağlamayacağı aşıkardır. Ancak; AB'deki 33 million insanın⁶, iki güne bir bu kalitede bir yemek almaya maddi gücü yetmemektedir; bu yüzden, gıda yardımı pek çok Üye Ülke'de nüfusun önemli bir kısmı için gereklidir. Gıda güvensizliği ve satınalınabilirliği sorunu, ekonomik gerileme döneminde büyümeyi riske atar; bu sebeple, tüketim alışkanlıklarını değiştirmek ve gıda israfını durdurmak için eyleme geçmek gerekmektedir. Üretilen gıdanın %20'si **israf edilirken**⁷, **obezite** hala artmaktadır. Şuan yetişkin nüfusun yarından

⁴ From 543.25 million gigatons of CO₂ equivalent in 1990 to 438.99 million gigatons in 2017(Eurostat)

⁵ Commission proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing the framework for achieving climate neutrality and amending Regulation (EU) 2018/1999 (European Climate Law), COM(2020) 80 final, 2020/0036 (COD).

⁶ Eurostat, EU SILC (2018), https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_mdes03&lang=en.

⁷ EU FUSIONS (2016). Estimates of European food waste levels.

fazlası aşırı kiloludur⁸, bu durum da aralarında birkaç kanser türünün de olduğu beslenme düzeniyle ilgili hastalıkların yayılmasına ve ilgili sağlık maliyetlerinin artmasına sebep olmaktadır. Genel olarak; Avrupa'nın **beslenme düzeni**, ulusal diyet önerileriyle uyumlu değildir ve 'gıda çevresi'⁹ sağlıklı olan seçeneğin her zaman en kolay olmasını garanti edemez. Avrupa'nın beslenme düzeni, diyet önerileriyle uyumlu olsaydı, gıda sisteminin çevre ayakizi, önemli ölçüde azalmış olurdu.

Dünyanın geri kalanını yanımıza almadan bu değişimi gerçekleştiremeyeceğimiz de ortadadır. AB, en büyük tarım ürünleri ihracatçısı ve ithalatçısıdır, dünyadaki en büyük deniz ürünleri piyasasıdır. Emtia üretiminin, üretimin gerçekleştirildiği ülkeler üzerinde olumsuz çevresel ve sosyal etkileri vardır. Bu yüzden, AB gıda sisteminde sürdürülebilirlik şartlarını sıkılaştırmak için yapılacak girişimlerin; sürdürülebilir olmayan uygulamaların dışsallaştırılması ve ihracatından kaçınmak amacıyla **küresel olarak standartları yükselten** politikalarla desteklenmesi gerekmektedir.

Sürdürülebilir bir gıda sistemi, **birincil üreticilerin gelirlerini iyileştirerek** ve AB'nin **rekabet edebilirliğini** kuvvetlendirerek Yeşil Mutabakatın iklim ve çevre hedeflerini gerçekleştirmek için gerekli olacaktır. Bu strateji, vatandaşlar ve benzer gıda operatörleri için yeni fırsatlar yaratılmasına önem vererek geçişi desteklemektedir.

2. TÜKETİCİ, ÜRETİCİ, İKLİM VE ÇEVRE İÇİN ÇALIŞAN BİR GIDA ZİNCİRİ KURULMASI

AB'nin hedefi; AB gıda sisteminin **çevre ve iklim ayak izini** azaltmak, gıda sisteminin dirençliliğini artırmak, iklim değişikliği ve biyoçeşitliliğin yok olması durumunda gıda güvenliğini sağlamak ve **yeni fırsatlardan** yararlanarak tarladan sofraya uzanan süreçte rekabetçi sürdürülebilirliğe **küresel geçişte** önderlik etmektir. Bu şu anlama gelmektedir:

- gıda üretimi, nakliyesi, dağıtımı, pazarlanması ve tüketimi de dahil gıda zincirinin çevre üzerinde nötr veya pozitif bir etkisinin olmasının sağlanması; arazilerin, içme suyunun ve gıda sisteminin bağlı olduğu deniz tabanlı kaynakların korunması ve iyileştirilmesi, iklim değişikliğinin hafifletilmesine yardımcı olunması ve iklim değişikliğinin etkilerine uyum sağlanması; arazi, toprak, su, bitki ve hayvan sağlığının korunması ve biyoçeşitlilik kaybının tam tersine çevrilmesi,
- gıda güvenliği, beslenme ve kamu sağlığının sağlanması – beslenme ihtiyaçları ve gıda tercihleri karşılanırken, güvenlik ve kalite, bitki sağlığı, hayvan sağlığı ve refahı konularında yüksek standartlarda olan **yeterli, besleyici ve sürdürülebilir gıdaya herkesin erişiminin** sağlanması,
- tedarik zincirinde daha adil ekonomik kazançlar sağlanırken gıdanın satın alınabilirliğinin korunması; böylelikle, **en sürdürülebilir gıda aynı zamanda en uygun fiyatlı gıda haline gelmekte**, AB tedarik sektörünün rekabetçiliğinin güçlendirilmesi, adil ticaretin teşvik edilmesi, tek piyasanın bütünlüğünün ve iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması.

⁸ Eurostat, Obesity rate by body mass index, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_02_10/default/table?lang=en

⁹ The 'food environment' is the physical, economic, political and socio-cultural context in which consumers engage with the food system to make decisions on acquiring, preparing and consuming food (High-Level Panel of Experts on Food Security and Nutrition (2017), *Nutrition and food systems*).

Gıda sistemlerinin sürdürülebilirliği, küresel bir meseledir ve gıda sistemleri, farklı zorluklar karşısında kendini adapte etmek zorunda kalacaktır. Bu stratejiyle birlikte AB, küresel standartların oluşturulmasında önemli bir rol oynayabilir. AB genelinde öncelikli alanlarda en önemli hedefleri belirlemektedir. Yeni politika girişimlerine ek olarak; özellikle hayvan sağlığı ve pestisit kullanımına ilişkin mevcut kanunların yürürlüğe konması ve çevre kanununun korunması, adil bir geçişin sağlanması için gereklidir. Bu yaklaşım, Üye Devletlerin farklı başlangıç noktalarında olduğunu ve farklı iyileşme potansiyellerinin bulunduğunu da dikkate alacaktır. Sürdürülebilir gıda sistemine geçişin, pekçok AB bölgesinin ekonomik dokusunu ve bu bölgelerin işlem yapılarını değiştireceğini de kabul edecektir. Uyum fonları ve Kırsal Kalkınma Avrupa Tarım Fonu gibi mevcut AB araçlarından teknik ve finansal destek alınması bu geçişi destekleyecektir. Yeni kanun girişimleri, Komisyon'un daha iyi düzenleme araçları da desteklenecektir. Kamuoyuna danışılarak, çevresel, sosyal ve ekonomik etkiler belirlenerek, küçük ve orta ölçekli işletmelerin nasıl etkilendiği analiz edilerek hazırlanacak etki değerlendirmeleri, Yeşil Mutabakatın hedefleriyle uyumlu şekilde minimum maliyetli etkin politika seçimleri yapılmasına katkıda bulunacaktır. **Geçiş hızlandırmak ve kolaylaştırmak**, AB piyasasındaki bütün gıdaların giderek sürdürülebilir olmasını sağlamak amacıyla Komisyon, 2023 yılı bitmeden **sürdürülebilir gıda sistemi çerçevesi** için kanun teklifi hazırlayacaktır. Böylelikle; AB ve ulusal çapta politika uyumu teşvik edilecek, gıdayla ilgili bütün politikalarda sürdürülebilirlik yoğunlaştırılacak ve gıda sistemlerinin direnci kuvvetlendirilecektir. Uzun iştişare ve etki değerlendirmesinin ardından Komisyon, sürdürülebilir gıda sistemleri ve sürdürülebilir gıdaya ilişkin ortak tanımlar, genel prensip ve gereklilikler konusunda çalışacaktır. Bahse konu çerçeve, gıda sistemindeki bütün aktörlerin sorumluluklarıyla da ilgilenecektir. Gıda ürünlerinin sürdürülebilir performansının belgelendirilmesi, etiketlenmesi ve hedefe yönelik teşvikler aracılığıyla bahse konu çerçeve; operatörlerin sürdürülebilir uygulamalardan yararlanmasını ve AB piyasasındaki bütün gıda ürünleri için bir norm olabilmesi için de sürdürülebilirlik standartlarının giderek yükseltilmesini sağlayacaktır.

2.1. Sürdürülebilir gıda üretiminin sağlanması

Gıda zincirindeki bütün aktörlerin, gıda zincirinin sürdürülebilirliğinin sağlanması için üzerine düşeni yapmaları gerekmektedir. Çiftçiler, balıkçılar ve balık yetiştiricilerinin; üretim metotlarını daha hızlı bir şekilde dönüştürmeleri gerekmekte, daha iyi iklim ve çevre sonuçları vermek, iklim dirençliliğini artırmak ve pestisit ve gübre gibi girdi kullanımını azaltmak ve optimize etmek amacıyla doğa temelli, teknolojik, dijital ve uzay tabanlı çözümleri en iyi şekilde kullanmaları gerekmektedir. Bu tür çözümler, beşeri ve finansal yatırımlar gerektirir, aynı zamanda katma değer yaratarak ve maliyetleri azaltarak hayli fazla kazanç vaat etmektedir.

Yeni bir yeşil iş modeli örneği de çiftçiler ve ormancılar tarafından karbon tutulmasıdır. Karbondioksiti atmosferden uzaklaştıran çiftçilik uygulamaları, iklim nötr hedefine ulaşılmasına katkı sağlamakta ve ortak tarım politikası (CAP) veya diğer kamu ve özel girişimleri (karbon piyasası¹⁰) aracılığıyla ödüllendirilmelidir. İklim Paketi çerçevesinde yeni bir AB karbon çiftçiliği, çiftçilere yeni bir gelir kaynağı sağlayan ve diğer sektörlerin de gıda zincirini karbondan arındırmasına yardımcı olan bahse konu yeni iş

¹⁰ Robust certification rules for carbon removals in agriculture and forestry are the first step to enable payments to farmers and foresters for the carbon sequestration they provide. Member States could use these rules to design CAP payments based on the carbon sequestered; moreover, private companies could also be interested in purchasing such certificates to support climate action, thus providing an additional incentive (on top of CAP payments) to farmers and foresters for carbon sequestration.

modelini destekleyecektir. Döngüsel Ekonomi Eylem Planında (CEAP)¹¹ duyurulduğu üzere Komisyon; karbon giderme işleminin gerçekliğini kontrol edecek ve doğrulayacak, güçlü ve şeffaf bir karbon hesabına dayanarak karbon giderme işlemini belgelendirmek için **düzenleyici bir çerçeve** geliştirecektir.

Döngüsel biyo-temelli ekonomi, çiftçiler ve onların işbirlikçileri için henüz kullanılmamış büyük bir potansiyeldir. Örneğin; biyolojik gübre, protein yemi, biyoenerji ve biyolojik kimyasallar üreten ileri biyo-rafineler; iklim nötr Avrupa ekonomisine geçiş için ve birincil üretimde yeni iş imkanları yaratmak için fırsatlar sunmaktadır. Çiftçiler; **yenilenebilir enerji** üretimini geliştirerek ve tarım atıklarıyla kalıntılarında çiftlik gübresi gibi biyoyakıt üretimi için oksijensiz çürütücülere yatırım yaparak çiftlik hayvanlarından kaynaklı metan salımlarını azaltmak amacıyla fırsatları yakalamalıdır. Çiftçilerin ayrıca gıda ve içecek atıkları, lağımsuyu, atıksu ve belediye atıkları gibi diğer atık ve çöplerden biyoyakıt üretme potansiyelleri de vardır. Çiftlik evleri ve ahırları, güneş enerjisi panelleri kurmak için ideal yerlerdir ve bu tür yatırımlar, bir sonraki CAP Stratejik Planlarında¹² öncelikli hale getirilmelidir. Komisyon; yatırımlar, temiz enerji girişimleri ve programları uyarınca sürdürülebilir bir şekilde gerçekleştirildiği ve gıda güvenliği veya biyoçeşitlilik konusundan ödün verilmediği sürece enerji verimliliği çözümlerinin piyasaya kabulünü hızlandırmak için aksiyon alacaktır.

Tarımda **kimyasal pestisitlerin** kullanımı; toprak, su, hava kirliliğine ve biyoçeşitliliğin yok olmasına sebep olmakta, amacının dışındaki bitkilere, böceklere, kuşlara, memelilere ve amfibiyanlara zarar verebilmektedir. Komisyon, pestisitlerle ilişkili risklerin azaltılmasında kaydedilen ilerlemenin ölçülmesi için Harmonize Risk Göstergesini çoktan oluşturmuştur. Son beş yılda pestisit kullanımından kaynaklı risklerde %20'lik bir düşüş yaşanmıştır. Komisyon, 2030 yılına kadar kimyasal pestisit kullanımını ve bundan kaynaklanacak riskleri %50 oranında, daha tehlikeli pestisitlerin¹³ kullanımını da %50 oranında azaltmak amacıyla ilave aksiyonlar alacaktır. Alternatifler için zemin oluşturmak ve çiftçilerin gelirlerini korumak amacıyla Komisyon bir dizi adım atacaktır. Pestisitlerin Sürdürülebilir Kullanımı Direktifini güncelleyecek, **entegre zararlı yönetimine** (IPM) ilişkin hükümlerini geliştirecek ve ürünleri zararlı ve hastalıklardan koruyacak güvenilir alternatiflerin daha çok kullanımını teşvik edecektir. IPM; nöbetleşe ekim ve mekanik ot ayıklama gibi alternatif kontrol tekniklerinin kullanımını teşvik edecek, genel olarak kimyasal pestisitlerin kullanımının ve onlara olan bağımlılığın, özellikle de daha fazla tehlikeli pestisitlerin kullanımının azaltılmasında yararlanılan ana araçlardan bir tanesi olacaktır. CAP aracılığıyla pestisit kullanımını azaltan tarımsal uygulamalar, çok önemli olacaktır ve bu tavsiyeyi teşvik etmek için Stratejik Planlar bu geçişi yansıtmalıdır. Komisyon, biyolojik aktif maddeler içeren pestisitlerin piyasaya girişini kolaylaştıracak ve pestisitlerin çevresel risk değerlendirmesini kuvvetlendirecektir. Pestisit ruhsatlandırma sürecinin Üye Devletlerce süresinin kısaltılması için aksiyon alacaktır. Komisyon, veri boşluklarını doldurmak ve kanıt

¹¹ Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – A new Circular Economy Action Plan For a cleaner and more competitive Europe, COM/2020/98 final.

¹² Each EU Member State will carry out an extensive analysis of its specific needs and then draw up a CAP Strategic Plan setting out how it proposes to target the CAP funding from both 'pillars' to meet these needs, in line with the overall EU objectives, setting out which tools it will use, and establishing its own specific targets.

¹³ These are plant protection products containing active substances that meet the cut-off criteria as set out in points 3.6.2. to 3.6.5 and 3.8.2 of Annex II to Regulation (EC) No 1107/2009 or are identified as candidates for substitution in accordance with the criteria in point 4 of that Annex.

temelli politika yapımını teşvik etmek amacıyla pestisit¹⁴ istatistikleriyle ilgili 2009 Tüzüğünde de değişiklikler önerecektir.

Bitki besin maddelerinin aşırı kullanımından ve tarımda kullanılanların hepsi bitkiler tarafından etkin bir şekilde emilmediğinden kaynaklanan çevrede özellikle nitrojen ve fosfor **bitki besin maddelerinin fazlalığı**; hava, toprak, su kirliliği ve iklim etkilerinin¹⁵ bir diğer önemli nedenlerindedir. Nehirlerdeki, göllerdeki, sulak alan ve denizlerdeki biyoçeşitliliği azaltmıştır¹⁶. Komisyon, toprak verimliliğinde herhangi bir kötüleşme sebep olmaksızın bitki besin maddesi kayıplarını en az %50 oranında azalmak için aksiyon alacaktır. Bu da 2030 yılına kadar gübre kullanımını en az %20 oranında azaltacaktır. Bunun başarılabilmesi için ilgili çevre ve iklim kanunlarını tam olarak uygulamak ve yürürlüğe koymak, bu hedefleri gerçekleştirmek için ihtiyaç duyulan besin maddesi yüklerinin azaltmalarını Üye Devletlerle belirlemek, dengeli gübreleme ve sürdürülebilir besin maddesi yönetimini uygulamak ve yaşam döngülerince nitrojen ve fosforu daha iyi yönetmek gerekecektir. Komisyon, besin maddesi kirliliğiyle kaynakta ilgilenmek ve canlı hayvan sektörünün sürdürülebilirliğini artırmak amacıyla Üye Devletlerle birlikte **entegre bitki besin maddesi yönetimi** eylem planını geliştirecektir. Komisyon, özellikle canlı hayvan yetiştiriciliğinin yoğun olarak yapıldığı ve organik atıkların yenilenebilir gübrelere dönüştürüldüğü yerlerde doğru gübreleme tekniklerinin ve sürdürülebilir tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması için Üye Devletlerle birlikte hareket edecektir. Bu, Üye Devletlerin CAP Stratejik Planlarına dahil edecekleri besin yönetimi¹⁷ için Çiftlik Sürdürülebilirlik Aracı, yatırımlar, tavsiye hizmetleri ve AB uzay teknolojileri (Copernicus, Galileo) gibi tedbirler aracılığıyla gerçekleştirilecektir.

Tarım sektörü, AB'nin sera gazı emisyonlarının %10,3'ünden, hayvancılık sektöründen¹⁸ gelenlerinden de yaklaşık %70'inden sorumludur. Sera gazı emisyonları, karbondioksit dışında metan ve azot oksitten oluşmaktadır. Buna ek olarak; toplam tarım arazilerinin %68'i hayvan üretimi için kullanılmaktadır¹⁹. Hayvan üretiminin çevreye ve iklime olan etkisini azaltmak, ithalat yoluyla gelen karbon kaçağını engellemek ve daha sürdürülebilir canlı hayvan yetiştiriciliğine devam eden geçişi desteklemek amacıyla Komisyon, sürdürülebilir ve yenilikçi yem katkı maddelerinin piyasada yer almasını kolaylaştıracaktır. AB'de yetişmiş bitki proteinlerini, ayrıca böcekler, deniz yemi stokları (algler) ve biyoekonomiden gelen yan ürünler (balık atıkları gibi) gibi alternatif yem

¹⁴ Regulation (EC) No 1185/2009 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 concerning statistics on pesticides (Text with EEA relevance); *OJ L 324, 10.12.2009, p. 1*

¹⁵ The use of nitrogen in agriculture leads to the emissions of nitrous oxide to the atmosphere. In 2017, N₂O emissions from agriculture accounted for 43% of agriculture emissions and 3.9% of total anthropogenic emissions in the EU (EEA (2019), Annual European Union greenhouse gas inventory 1990-2017 and Inventory report 2019).

¹⁶ OECD (2019), Accelerating climate action: refocussing policies through a well-being lens.

¹⁷ As indicated in the Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing rules on support for strategic plans to be drawn up by Member States under the Common agricultural policy (CAP Strategic Plans) and financed by the European Agricultural Guarantee Fund (EAGF) and by the European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD) and repealing Regulation (EU) No 1305/2013 of the European Parliament and of the Council and Regulation (EU) No 1307/2013 of the European Parliament and of the Council, COM(2018)392, 2018/0216(COD), in full respect of the Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of Regions – European Interoperability Framework – Implementation Strategy, COM(2017)134.

¹⁸ EEA (2019), *Annual European Union greenhouse gas inventory 1990-2017 and Inventory report 2019*. These figures do not include CO₂ emissions from land use and land use change.

¹⁹ 39.1 million hectares of cereals and oilseeds and 70.7 million hectares of grassland on 161 million hectares of agricultural land (in EU27, Eurostat, 2019)

malzemeleri güçlendirilerek önemli yem malzemelerine (ormansızlaştırılan arazilerde yetiştirilen soya) olan bağımlılığın azaltılması için AB kurallarını inceleyecektir²⁰. Ayrıca; tarım ürünlerinin sürdürülebilir üretim ve tüketime katkısını artırmak için Komisyon, gelişmekte olan beslenme düzeniyle uyumlu olacak şekilde AB tarım ürünleri promosyon programını yeniden incelemektedir. Etle ilgili olarak; bahse konu inceleme, canlı hayvan üretiminde en sürdürülebilir ve karbon etkin metotları desteklemek amacıyla AB'nin promosyon programını nasıl kullanacağına özellikle odaklanmalıdır. Stratejik Planlarda bağlı destek için sunulacak herhangi bir öneriyi, genel sürdürülebilirlik ihtiyacı çerçevesinden de sıkı bir şekilde değerlendirecektir.

Hayvan ve insan sağlığında antimikrobiyallerin aşırı ve uygunsuz kullanımıyla bağlantılı olan **antimikrobiyal direnç (AMR)**, her yıl²¹ AB'de tahmini 33.000 insanın ölümüne ve önemli miktarda sağlık harcamalarına sebep olmaktadır. Bu nedenle; Komisyon, 2030 yılına kadar AB genelinde çiftlik hayvanlarında ve tarımda kullanılan antimikrobiyal satışlarını %50 oranında azaltmak için eyleme geçecektir. Veterinerlik ürünleri ve ilaçlı yemlere ilişkin yeni Tüzükler, bu hedefin başarılmasına ve sağlığın desteklenmesine yardımcı olmak amacıyla bir dizi tedbiri beraberinde getirmektedir.

Daha iyi hayvan refahı, hayvan sağlığını ve gıda güvenliğini iyileştirmekte, ilaç ihtiyacını azaltmakta ve biyoçeşitliliğin korunmasına yardımcı olabilmektedir. Vatandaşların da bunu istediği aşıkardır. Komisyon; hayvan refahı kanunlarını bilimsel kanıtlarla uyumlu hale getirmek, kapsamını genişletmek, yürürlüğünü kolaylaştırmak ve son olarak da daha yüksek bir hayvan refahı sağlamak amacıyla hayvanların nakliyesi ve kesimi de dahil ilgili kanunları güncelleyecektir. Balık Yetiştiriciliğiyle İlgili Stratejik Planlar ve AB Stratejik Kılavuzlar, bu süreci destekleyecektir. Komisyon, gıda zinciri boyunca değerini daha iyi aktarılması amacıyla hayvan refahı etkiletilmesi opsiyonlarını da değerlendirecektir.

İklim değişikliği, bitki sağlığı için de yeni tehditler oluşturmaktadır. Sürdürülebilirlik sorunu; bitkileri, ortaya çıkan zararlı ve hastalıklardan daha iyi koruma ve inovasyon önlemleri gerektirmektedir. İhracat sürecindeki dikkati ve Birlik topraklarında gözetimi güçlendirmek amacıyla Komisyon kurallar getirecektir. Biyoteknoloji ve biyo-temelli ürünlerin geliştirilmesi gibi inovatif teknikler; topluma bir bütün olarak fayda sağlarken tüketici ve çevre için de güvenli olduğu göz önüne alınırsa sürdürülebilirliğin artırılmasına önemli rol oynayabilir. Pestisitlere olan bağımlılığın azaltılması sürecini de hızlandırabilir. Üye Devletlerin talebi üzerine; Komisyon, gıda zinciri boyunca sürdürülebilirliğin iyileştirilmesi için yeni genomik tekniklerin potansiyellerini inceleyecek bir çalışma gerçekleştirmektedir. Sürdürülebilir gıda sistemleri **tohum güvenliği ve çeşitliliğine** de muhtaçtır. Çiftçilerin, iklim değişikliğinin yarattığı baskıya ayak uydurabilecek bitki türlerinin kaliteli tohumlarına ulaşması gerekmektedir. Komisyon, organik tarım da dahil tohum çeşitlerinin tescil sürecini kolaylaştırmak, geleneksel ve yerelde uyum sağlamış türlerin pazara daha kolay girişini sağlamak amacıyla önlemler alacaktır.

²⁰ Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – A sustainable Bioeconomy for Europe: Strengthening the connection between economy, society and the environment, COM/2018/673 final.

²¹ Cassini et al., (2019) 'Attributable deaths and disability-adjusted life-years caused by infections with antibiotic-resistant bacteria in the EU and the European Economic Area in 2015: a population-level modelling analysis', in *Lancet Infect Dis*. Vol.19, issue 1, pp. 55-56.

Organik ürün piyasası büyümeye devam etmekte ve organik tarımın daha da teşvik edilmesi gerekmektedir. Biyoçeşitliliği olumlu yönde etkilemekte, istihdam yaratmakta ve genç çiftçilerin ilgisini çekmektedir. Tüketiciler, organik tarımın kıymetini bilmektedir. Yasal çerçeve, bu tür çiftçiliğe geçişi desteklemekte; ancak, daha fazlasının yapılması gerekmekte ve benzer bir geçişin okyanus ve içsularda da yapılması gerekmektedir. Eko-planlar, yatırımlar ve danışmanlık hizmetleri gibi CAP önlemleri ve Ortak Balıkçılık Politikasına (CFP) ek olarak; Komisyon, organik tarıma ilişkin bir Eylem Planı önerecektir. Bu da Üye Devletlerin organik ürünlere hem talebi hem de arzı teşvik etmesine yardımcı olacaktır. Tüketicinin güvenini sağlayacak ve tanıtım kampanyaları ve yeşil kamu alımları yoluyla talebi artıracaktır. Bu yaklaşım, 2030 yılına kadar organik tarım yapılan AB tarım alanlarının en az %25'i hedefine ve organik balık yetiştiriciliğinde de önemli artış sağlanması hedefine ulaşılmasına yardımcı olacaktır.

Geçişin, Yeşil Mutabakatı odak almış bir CAP ile desteklenmesi gerektiği ortadadır. 2018 Haziran ayında Komisyon tarafından önerilen yeni CAP²²; daha çok sonuç odaklı model, veri ve analizlerin daha iyi kullanılması, iyileştirilmiş zorunlu çevre standartları, yeni gönüllü önlemler, yeşil ve dijital teknoloji ve uygulamalara daha fazla yatırım yapılması gibi yöntemlerle çiftçilerin çevre ve iklim performanslarını iyileştirmelerine yardımcı olmayı hedeflemektedir. Ayrıca, çiftçilere ailelerini geçindirecek kadar makul bir gelir sağlamayı ve her tür krize karşı ayakta durmalarını sağlamayı hedeflemektedir²³. Sadece tarım arazisine sahip kurum ve şirketlerden ziyade buna gerçekten ihtiyacı olan ve yeşil azmine sahip çiftçilere daha iyi bir gelir desteği sağlanarak doğrudan ödemelerin etkinliğini ve verimliliğini artırma gerekliliği, bir sonraki CAP'in en temel unsurudur²⁴. Üye Devletlerin bu koşulu sağlama kapasiteleri, Stratejik Planlarda dikkatlice değerlendirilmeli ve uygulama sürecinde kontrol edilmelidir. Komisyon'un son yaptığı analiz²⁵, bu reformun aslında Yeşil Mutabakatı öne çıkaracak potansiyele sahip olduğu ancak önerilerin en temel hükümlerinin müzakere sürecinde korunması gerektiği ve belli iyileştirmeler ve pratik girişimler yapılması gerektiği sonucunu çıkarmaktadır.

Yeni eko-planlar; hassas tarım, agro-ekoloji (organik tarım dahil), karbon çiftçiliği ve agro-ormancılık gibi sürdürülebilir uygulamaları canlandırmak için önemli bir fon akımı önerecektir. Üye Devletler ve Komisyon; Stratejik Planlarında bunların doğru düzgün bir şekilde kaynaklandırılmasını ve uygulanmasını sağlamak zorunda kalacaktır. Komisyon, eko-planlar için minimum fon koruma bütçesinin kabulünü destekleyecektir.

Komisyon, taslak Stratejik Planlarını resmi olarak teslim etmeden önce Üye Devletlere CAP'in dokuz spesifik hedefi konusunda **önerilerde** bulunacaktır. Komisyon, Yeşil Mutabakat hedeflerine, bu stratejinin ve 2030 Biyoçeşitlilik Stratejisinin hedeflerini ele almaya özellikle özen gösterecektir. Üye Devletlerin özel durumlarını ve yukarıda bahsedilen önerileri de dikkate alarak Komisyon, Üye Devletlerden bahse konu hedefler için net ulusal değerler oluşturmalarını isteyecektir. Bu değerlere dayanarak Üye Devletler Stratejik Planlarında gerekli önlemleri belirleyecektir.

²² <https://ec.europa.eu/commission/publications/natural-resources-and-environment>

²³ In 2017, CAP subsidies, with the exception of investment support, represent 57% of net farm income in the EU. <https://agridata.ec.europa.eu/extensions/DashboardFarmEconomyFocus/DashboardFarmEconomyFocus.html>

²⁴ An evaluation of the CAP shall be carried out to establish the contribution of income support to improving the resilience and sustainability of farming

²⁵ Commission Staff Working Document Analysis of links between CAP Reform and Green Deal, SWD(2020) 93.

Tarım sektöründeki değişikliklere paralel olarak; **sürdürülebilir balık ve deniz ürünleri üretiminine** geçişin de hızlandırılması gerekmektedir. Ekonomik veriler, balıkçılığın sürdürülebilir olduğu yerlerde gelirin de arttığını göstermektedir²⁶. Komisyon; uygulamada boşlukların olduğu yerlerde (örneğin; ziyan olan ıskartaları azaltarak) CFP yoluyla balık stoklarını sürdürülebilir seviyelere çıkarmak için girişimlerini artıracak, bütün kıyı Devletleriyle işbirliği içerisinde Akdeniz'deki balıkçılık yönetimini güçlendirecek ve 2022 yılına kadar CFP'nin, iklim değişikliğince tetiklenen riskleri ele alış şeklini yeniden değerlendirecektir. Güncellenmesi önerilen AB'nin balıkçılık kontrol sistemi²⁷, geliştirilmiş bir izlenebilirlik sistemi yoluyla dolandırıcılıkla mücadele edilmesine katkıda bulunacaktır. Dijital balık yakalama sertifikasının zorunlu olarak kullanımı, yasa dışı balık ürünlerinin AB piyasasına girişini engelleme konusundaki önlemleri güçlendirecektir.

Deniz ve deniz ürünleri yetiştiriciliği, karada hayvan üretiminden daha az karbon ayak izi yaratmaktadır. Avrupa Denizcilik ve Balıkçılık Fonunun sürdürülebilir deniz ürünleri yetiştiriciliği için sağladığı önemli miktardaki desteğe ilave olarak; Komisyon, Üye Devletlerin sürdürülebilir balık yetiştiriciliği gelişim planları için AB kılavuzlarının kabul edilmesini öngörmekte, Fon kapsamındaki doğru tür harcamayı teşvik etmektedir. Alglerin, sürdürülebilir gıda sistemi ve küresel gıda güvenliği için önemli bir alternatif kaynak olması gerektiğinden alg endüstrisi içinde hedefe yönelik bir destek başlatacaktır.

Son olarak; geçiş sürecindeki birincil üreticileri desteklemek için Komisyon, tedarik zincirindeki sürdürülebilirliği teşvik eden kolektif girişimler için **rekabet kurallarını** netleştirmeyi öngörmektedir. Bu, çiftçilerin ve balıkçıların tedarik zincirindeki konumlarını güçlendirmelerine ve tarım ürünleriyle²⁸ balıkçılık ve balık yetiştiriciliği²⁹ ürünleri için ortak piyasa oluşumları içerisindeki işbirliği olasılıkları teşvik edilerek çiftçi ve balıkçıların sürdürülebilir üretimin katma değerinden adil bir pay almalarına yardımcı olacaktır. Komisyon, Adil Olmayan Ticaret Uygulamaları Direktifinin³⁰ Üye Devletlerce

²⁶ Communication from the Commission to the European Parliament and the Council on the State of Play of the Common Fisheries Policy and Consultation on the Fishing Opportunities for 2020, COM(2019) 274 final

²⁷ Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council amending Council Regulation (EC) No 1224/2009, and amending Council Regulations (EC) No 768/2005, (EC) No 1967/2006, (EC) No 1005/2008, and Regulation (EU) No 2016/1139 of the European Parliament and of the Council as regards fisheries control, COM/2018/368 final, 2018/0193(COD).

²⁸ Regulation (EU) No 1308/2013 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 establishing a common organisation of the markets in agricultural products and repealing Council Regulations (EEC) No 922/72, (EEC) No 234/79, (EC) No 1037/2001 and (EC) No 1234/2007 (OJ L347, 20.12.2013, p. 671) and Regulation (EU) 2017/2393 of the European Parliament and of the Council of 13 December 2017 amending Regulations (EU) No 1305/2013 on support for rural development by the European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD), (EU) No 1306/2013 on the financing, management and monitoring of the common agricultural policy, (EU) No 1307/2013 establishing rules for direct payments to farmers under support schemes within the framework of the common agricultural policy, (EU) No 1308/2013 establishing a common organisation of the markets in agricultural products and (EU) No 652/2014 laying down provisions for the management of expenditure relating to the food chain, animal health and animal welfare, and relating to plant health and plant reproductive material (OJ L 350, 29.12.2017, p. 15).

²⁹ Regulation (EU) No 1379/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 on the common organisation of the markets in fishery and aquaculture products, amending Council Regulations (EC) No 1184/2006 and (EC) No 1224/2009 and repealing Council Regulation (EC) No 104/2000 (OJ L 354, 28.12.2013, p. 1)

³⁰ Directive (EU) No 2019/633 of the European Parliament and of the Council of 17 April 2019 on unfair trading practices in business-to-business relationships in the agricultural and food supply chain (OJ L 111, 25.4.2019, p. 59).

uygulanmasını takip edecektir. Ayrıca, çiftçilerin (örneğin coğrafik işaretli ürünlerin üreticileri), üretici kooperatiflerinin ve üretici birliklerinin gıda tedarik zincirindeki konumlarını kuvvetlendiren tarım politikalarını iyileştirmek için ortak-yasa yapıcılarla birlikte çalışacaktır.

2.2. Gıda güvenliğinin sağlanması

Sürdürülebilir gıda sistemi, özellikle kriz zamanlarında insanlara yeterli miktarda ve çeşitli, güvenilir, besleyici, uygun fiyatlı ve sürdürülebilir gıda tedarikini sağlamalıdır. Gıda sistemlerinin sürdürülebilirliğini etkileyen olaylar, illa ki gıda zincirinin kendisinden kaynaklanmaz; politik, ekonomik, çevresel veya sağlık krizlerince tetiklenebilir. Şuanda yaşanan COVID-19 pandemisinin AB'nin gıda güvenliğiyle bir ilgisi olmasa da bu tür krizler hem gıda güvenliğini hem de geçim kaynağını riske atmaktadır. İklim değişikliği ve biyoçeşitliliğin yok olması; gıda güvenliği ve geçim kaynakları için olması yakın ve uzun sürecek tehlikeler yaratmaktadır. Bu strateji bağlamında; Komisyon, gıda güvenliğini, ayrıca çiftçilerin ve gıda operatörlerinin rekabetçiliğini yakından izlemeye devam edecektir.

Gıda değer zincirinin karmaşık yapısı ve içerisinde yer alan aktörlerin sayıları dikkate alındığında krizler, gıda zincirini çok farklı şekillerde etkilemektedir. Genel olarak yeterli miktarda gıda tedariki mevcut olsa da bu pandemi, tedarik zincirinde lojistik aksamalar, işgücü kıtlığı, belirli piyasaların kaybı, tüketici davranışlarında değişiklikler gibi pek çok zorluk yaratmış ve gıda sisteminin işleyişini etkilemiştir. Bu, benzeri yaşanmamış bir durumdur ve gıda zinciri, devam eden kuraklık, su taşkınları, orman yangınları, biyoçeşitliliğin yok olması ve yeni zararlı türlerinin ortaya çıkmasıyla her yıl daha çok tehditlerle karşı karşıya kalmaktadır. Gıda üreticilerinin sürdürülebilirliğinin artırılması, sonuç olarak onların direncini de artıracaktır. Bu strateji, Biyoçeşitlilik Stratejisinde ortaya konan önlemlerle tamamlanan yeni bir çerçeve oluşturmayı hedeflemektedir.

COVID-19 pandemisi, tarım işçileri gibi kritik çalışanların ne kadar önemli olduklarının farkına varmamızı sağladı. Bu nedenle; gıda zincirini etkileyen sosyo-ekonomik sonuçların hafifletilmesi ve **Avrupa Sosyal Haklar Sütununda** yer alan temel prensiplere, özellikle düzenli olarak çalışmayan, mevsimlik ve kayıtdışı çalışanlarla ilgili olarak uyulmasının sağlanması özellikle önemlidir. Çalışanların sosyal olarak korunması, çalışma ve barınma koşullarının iyileştirilmesi ve sağlıklarının ve güvenliklerinin sağlanması; adil, güçlü ve sürdürülebilir gıda sistemlerinin kurulmasında önemli bir rol oynayacaktır.

Gıda güvenliğinin sağlanması amacıyla Komisyon, **gıda sistemlerini etkileyen krizlere Avrupa'nın ortak tepkisinin** koordinasyonunu hızlandıracak, halk sağlığını güçlendirecek ve AB içindeki krizlerin sosyoekonomik etkilerini hafifletecektir. Öğrenilen derslerden yola çıkarak Komisyon, gıda sisteminin dayanıklılığını değerlendirecek ve **gıda tedarikinin ve kriz zamanlarında devreye sokulacak olan gıda güvenliğinin sağlanması için acil eylem planı** geliştirecektir. Tarımsal kriz rezervinde, düzeltmeler yapılacak böylelikle tarım piyasasında kriz yaşanması durumunda potansiyeli tam olarak kullanılabilir. Risk değerlendirmesi ve kriz zamanlarında etkinleştirilecek yönetim tedbirlerine ilave olarak; bahse konu plan, Komisyon ve plan içerisinde yer alan Üye Devletlerce koordinasyonu sağlanacak olan gıda krizine yanıt mekanizması kuracaktır. Krizin doğasına göre farklı sektörlerden oluşacaktır (tarım, balıkçılık, gıda güvenliği, işgücü, sağlık ve nakliye konuları).

2.3. Sürdürülebilir gıda işleme, toptan ve perakende, ikramcılık ve gıda hizmetleri uygulamalarının teşvik edilmesi

Gıda işleyicileri, gıda hizmet operatörleri ve perakendeciler, piyasayı şekillendirmekte ve ürettikleri gıdanın türü ve besin içeriği, tedarikçi seçimleri, üretim metotlarıyla paketlenme, nakliye, ticaret ve pazarlama uygulamaları yoluyla tüketicilerin besin seçimlerini etkilemektedirler. Dünyanın en büyük gıda ithalatçısı ve ihracatçısı olarak AB gıda ve içecek sanayi, küresel ticaretin çevresel ve sosyal ayak izini de etkilemektedir. Gıda sistemimizin sürdürülebilirliğinin güçlendirilmesi, işlerin ve ürünlerin bilinirliğinin daha da artmasına yardımcı olabilir, hissedar değeri yaratır, çalışma koşullarını iyileştirir, işveren ve yatırımcıları çeker ve rekabetçi üstünlük, verimlilikte kazanç ve şirketlere düşük maliyet sağlar³¹.

Gıda endüstrisi ve perakendecilik sektörü; sağlıklı ve sürdürülebilir gıda seçeneklerinin bulunabilirliğini ve satın alınabilirliğini artırarak gıda sistemlerinin nasıl genel çevre ayak izini azaltabileceğini göstermelidir. Bunu teşvik etmek amacıyla Komisyon, izleme çerçevesi eşliğinde **sorumlu iş ve pazarlama uygulamaları için AB mesleki davranış kurallarını** geliştirecektir. Bu kurallar, ilgili bütün paydaşlarla birlikte geliştirilecektir.

Komisyon, sağlıklı ve sürdürülebilir beslenme düzeni prensipleriyle uyumlu olacak şekilde gıda ürünlerinin içeriğini yeniden düzenleyerek; daha fazla enerji etkin olunmasıyla çevresel ayak izini ve enerji tüketimini azaltarak; en savunmasız grubun ihtiyaçları dikkate alınarak pazarlama ve tanıtım stratejilerini uyarlayarak; gıda fiyatına ilişkin kampanyaların vatandaşın gıdanın değerine yönelik algısını gözardı etmemesini sağlayarak ve yeni CEAP uyarınca ambalajı azaltarak gıda firmaları ve örgütlerinin sağlık ve sürdürülebilirlik hususunda somut aksiyonlar almaları için taahhütte bulunmalarını isteyecektir. Örneğin; çok düşük fiyatlı etin reklamını yapan pazarlama kampanyalarından kaçınmak gerekir. Komisyon bu taahhütleri takip edecek ve ilerleme yetersiz kalırsa yasal tedbirleri göz önüne alacaktır. Komisyon, gıda endüstrisinin sürdürülebilirliğini kurumsal stratejilerine dahil etme koşulu da dahil olmak üzere **kurumsal yönetim çerçevesini** iyileştirmek için de bir girişim hazırlığı içerisindedir. Komisyon, daha sağlıklı beslenme düzenine geçişi kolaylaştırmak için fırsatlar arayacaktır ve yüksek yağ, şeker ve tuz içeriğine sahip yiyeceklerin tanıtımını sınırlandırmak için besin içeriği profillerinin oluşturulması da dahil ürün içeriklerinin yeniden formüle edilmesini teşvik edecektir.

Komisyon, yeni CEAP çerçevesinde öne sürülen hedef ve girişimlerle uyumlu olacak şekilde özellikle KOBİ'ler için gıda işleme ve perakendecilik sektöründe sürdürülebilir ve sosyal sorumlu ürün metotlarını ve **döngüsel iş modellerini** yükseltmek ve teşvik etmek için aksiyon alacaktır. Döngüsel ve sürdürülebilir AB biyoekonomisinin yerleştirilmesi gıda atıklarının kullanılmasıyla ilişkili yeni iş fırsatları sunmaktadır.

Gıda sistemlerinin sürdürülebilirliği konusunda **gıda ambalajı** önemli bir rol oynamaktadır. Komisyon, gıda güvenliğinin ve kamu sağlığının iyileştirilmesi için (özellikle tehlikeli kimyasalların kullanımının azaltılmasında) gıdyla temas eden malzemenin kanununda güncelleme yapacak; çevre dostu, yeniden kullanılabilir ve geridönüştürülebilir malzemeler kullanan inovatif ve sürdürülebilir ambalaj çözümlerinin

³¹ For example, a study on the business case for reducing food loss and waste, carried out on behalf of the Champion 12.3 coalition, found a 14:1 return on investment for companies taking action to reduce food loss and waste. Hanson, C., and P. Mitchell. 2017. The Business Case for Reducing Food Loss and Waste. Washington, DC: Champions 12.3.

kullanımını destekleyecek ve gıda atığının azaltılmasına katkıda bulunacaktır. Buna ek olarak; CEAP’de duyurulan sürdürülebilir ürün girişimi çerçevesinde tek kullanımlık gıda ambalajı ve çatal bıçakların yeniden kullanılabilir ürünlerle ikame edilmesi için gıda hizmetlerinde yeniden kullanım konusunda yasal bir girişim üzerinde de çalışacaktır.

Son olarak; Komisyon, sürdürülebilir tarım, balıkçılık ve balık yetiştiriciliği ürünlerinin alımını ve tedarikini sağlamak ve pazarlama standartlarının gıda kaybı ve israfı konusundaki olası etkilerini hesaba katarak sürdürülebilirlik kriterlerinin rolünün kuvvetlendirilmesi için **pazarlama standartlarını** güncelleyecektir. Buna paralel olarak; coğrafi işaretleme (GI) konusundaki yasal çerçeveyi güçlendirecek ve uygun olduğu yerlerde spesifik sürdürülebilirlik kriteri ekleyecektir.

Ayrıca; bölgesel ve yerel gıda sistemlerinin dayanıklılığını artırma bakımından daha kısa tedarik zinciri kurmak amacıyla Komisyon, uzun mesafe nakliyesine olan bağımlılığın azaltılmasını destekleyecektir (2017 yılında birincil tarım, ormancılık ve balıkçılık ürünlerinin yaklaşık 1,3 milyar tonu kara yoluyla taşınmıştır³²).

2.4. Sürdürülebilir gıda tüketiminin teşvik edilmesi, sağlıklı ve sürdürülebilir beslenme düzenine geçişin kolaylaştırılması

Mevcut gıda tüketimi, hem sağlık açısından hem de çevre açısından bakıldığında sürdürülebilir değildir. AB içerisinde ortalama enerji alımı, kırmızı et³³, şeker, tuz ve yağ tüketimi önerilen miktarın üstünde olmaya devam ederken tam tahıllı ürünlerin, meyve ve sebzelerin, baklagil ve kuruyemişlerin tüketimi yetersiz kalmaktadır³⁴.

AB genelinde aşırı kilolu ve obez oranlarındaki artışı tam tersine çevirmek son derece önemlidir. Daha çok bitki temelli, daha az kırmızı ve işlenmiş et ve daha fazla meyve ve sebze tüketimine dayalı bir beslenme düzenine geçmek, sadece hayatı tehdit eden hastalık risklerini azaltmayacak aynı zamanda gıda sisteminin çevresel etkisini de azaltacaktır³⁵. 2017 yılında AB’de 950.000 ölüm (beş kişiden birisi) ve sağlıklı yıllarını kaybeden 16 milyondan fazla kişinin ölümü, sağlıksız beslenme düzenleri, ağırlıklı olarak kardiyovasküler hastalıklar ve kanserle ilişkilendirilmiştir³⁶. AB’nin ‘kanseri yenme’ planı içerisinde, kanseri önlemek için gerçekleştirilecek eylemlerin bir parçası olarak sağlıklı beslenme düzeninin teşvik edilmesi de vardır.

Tüketicilerin sağlıklı ve sürdürülebilir beslenme biçimini seçmelerini kolaylaştıracak net bilgilerin sağlanması, sağlıkları ve kaliteli yaşam sürmeleri için fayda sağlayacak, sağlıkla ilgili harcamalarını azaltacaktır. Bilgilenmeleri ve sağlıklı ve sürdürülebilir besinleri seçmeleri konusunda **tüeticileri güçlendirmek** amacıyla Komisyon, gıda paketlerinin ön yüzlerine besin değeri etiketlemesinin zorunlu hale getirilmesini önerecek ve tek pazar üstündeki etkisini de dikkate alarak belirli ürünlere zorunlu menşei göstergelerinin genişletilmesini de önermeyi düşünecektir. Komisyon, gönüllü yeşil talepleri uyumlu hale getirmenin ve ilgili diğer girişimlerle birlikte gıda ürünlerinin besin, iklim, çevre ve sosyal özelliklerini kapsayacak sürdürülebilir bir etiketleme

³² Agriculture, forestry and fisheries statistics, 2019 edition, Statistical Books, Eurostat.

³³ Red meat includes beef, pig meat, lamb, and goat meat and all processed meats.

³⁴ Willett W. et al (2019), ‘Food in the Anthropocene: the EAT–Lancet Commission on healthy diets from sustainable food systems’, in *Lancet*, Vol. 393, pp. 447–92.

³⁵ FAO and WHO (2019), Sustainable healthy diets – guiding principles.

³⁶ EU Science Hub : <https://ec.europa.eu/jrc/en/health-knowledge-gateway/societal-impacts/burden>

çerçevesi oluşturmalarının yollarını araştıracaktır. Özellikle görme engelli kişiler için gıdaya ilişkin verilere erişimin kolaylaştırılması amacıyla dijital araçlar da dahil olmak üzere diğer araçlar kullanılarak tüketicilere bilgi sağlamanın yeni yollarını araştıracaktır.

Sürdürülebilir gıdaların bulunabilirliğini ve fiyatını iyileştirmek, kurumsal ikram hizmetlerinde sağlıklı ve sürdürülebilir beslenme biçimini teşvik etmek amacıyla Komisyon, sürdürülebilir gıda alımı için minimum zorunlu kriterler koymanın en iyi yolunu belirleyecektir. Bu; okullara, hastanelere ve kamu kurumlarına sürdürülebilir gıda sağlayarak şehirlerin, bölgelerin ve kamu otoritelerinin üstlerine düşen rolü oynamalarında yardımcı olacaktır. Organik tarım gibi sürdürülebilir çiftçilik sistemlerini de canlandıracaktır. Komisyon, örneklerle yol gösterecek, kantinlerde yeme-içme hizmet sözleşmelerinde sürdürülebilirlik standartlarını güçlendirecektir. Sürdürülebilir gıda tüketimine katkısını artırmak ve özellikle de sağlıklı beslenme, sürdürülebilir gıda tüketiminin ve gıda israfının azaltılmasının önemi konusunda verilen eğitsel mesajların kuvvetlendirilmesi amacıyla AB okul planını da yeniden gözden geçirecektir.

Vergi teşvikleri de sürdürülebilir gıda sistemine geçişi desteklemeli ve tüketicilerin sürdürülebilir ve sağlıklı beslenme biçimini benimsemelerini teşvik etmelidir. Komisyon'un KDV oranları konusundaki önerisi (Meclis'te şu anda görüşülmektedir); organik meyve ve sebzelerin desteklenmesi gibi Üye Devletlerin bu oranları daha çok hedefe yönelik kullanmalarını sağlayabilir. AB vergi sistemleri; farklı gıdaların fiyatının, sınırlı doğal kaynaklar, kirlilik, sera gazı salımları ve diğer çevresel dışsallıklar açısından ürünün gerçek maliyetlerini yansıtmasının temin edilmesini de amaçlamalıdır.

2.5. Gıda israfı ve gıda atıklarının azaltılması

Sürdürülebilirliğin sağlanmasında gıda israfı ve gıda atıklarıyla mücadele etmek son derece önemlidir³⁷. Gıda atıklarının azaltılması, tüketicilere ve operatörlere tasarruf sağlar ve aksi durumda boşa gidecek olan gıda fazlasının geri kazanılması ve yeniden dağıtılması önemli bir sosyal boyuttur. Bu aynı zamanda, besinlerin ve ikincil ham maddelerin geri kazanılması, yem üretimi, gıda güvenliği, biyoçeşitlilik, atık yönetimi ve yenilenebilir enerji konusundaki politikalarla da bağlantılıdır.

Komisyon, 2030 yılına kadar perakende ve tüketici seviyesinde kişi başı gıda atık miktarını yarıya indirme konusunda kararlıdır (Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi 12,3). Gıda atık miktarını ölçmek³⁸ için yeni bir metodoloji ve Üye Devletlerden 2022 yılı içerisinde beklenen verileri kullanarak bir taban belirleyecek ve AB genelinde gıda atık miktarını azaltmak için yasal olarak bağlayıcı **hedefler** önerecektir.

Komisyon, gıda israfı ve gıda atıklarıyla mücadeleyi diğer AB politikalarına entegre edecektir. Tarih işaretlemelerinin (son kullanma ve '...den önce'tarihleri) yanlış anlaşılması ve yanlış kullanımı gıda atıklarına yol açmaktadır. Tüketici araştırmasını dikkate almak amacıyla AB kurallarını gözden geçirecektir. Gıda atık seviyelerinin

³⁷ At EU level, food waste (all steps of the lifecycle) accounts for at least 227 million tonnes CO₂ eq. a year, i.e. about 6% of total EU emissions in 2012 (EU FUSIONS (2016). *Estimates of European food waste levels*.

³⁸ Commission Delegated Decision (EU) 2019/1597 of 3 May 2019 supplementing Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council as regards a common methodology and minimum quality requirements for the uniform measurement of levels of food waste (OJ L 248, 27.9.2019, p. 77).

ölçülmesine ilave olarak; Komisyon, üretim aşamasındaki gıda kayıplarını araştırarak ve bunu engellenmenin yollarını bulmaya çalışacaktır. AB seviyesinde **koordinasyon eylemi**, ulusal seviyedeki eylemi de güçlendirecek ve AB Gıda İsrarı ve Gıda Atıkları Platformunun³⁹ önerileri, bütün aktörler için bir sonraki adımı gösterecektir.

2.6. Gıda tedarik zincirindeki gıda sahtekarlığıyla mücadele edilmesi

Gıda sahtekarlığı, gıda sistemlerinin sürdürülebilirliğini tehlikeye atmaktadır. Tüketicileri kandırmakta ve bilinçli seçimler yapmalarını engellemektedir. Gıda güvenliğini, adil ticaret uygulamalarını, gıda piyasalarının, en sonunda da tek pazarın dirençliliğini zayıflatır. Etkili caydırıcılarla sıfır tolerans politikası, bu anlamda elzemdir. Komisyon, operatörlerin hepsine hizmet edecek bir seviyeye erişmek amacıyla gıda sahtekarlığıyla mücadelesini genişletecek, kontrol ve uygulama otoritelerinin güçlerini artıracaktır. Gıda sahtekarlığı konusunda koordinasyonu iyileştirmek amacıyla AB'nin izlenebilirlik ve uyarı verilerinin kullanılması için Üye Devletler, Europol ve diğer birimlerle birlikte çalışacaktır. Ayrıca, daha sıkı caydırıcı tedbirleri ve daha iyi ithalat kontrolü önerecektir, Avrupa Dolandırıcılıkla Mücadele Ofisinin (OLAF) koordinasyon ve araştırma kapasitesini güçlendirmenin bir yolunu araştıracaktır.

3. GEÇİŞİN SAĞLANMASI

3.1. Araştırma, inovasyon, teknoloji ve yatırımlar

Araştırma ve inovasyon (A&I), birincil üretimden tüketime kadar sürdürülebilir, sağlıklı ve kapsayıcı gıda sistemlerine geçişin hızlandırılmasında önemli faktörlerdir. A&I, çözüm geliştirme ve geliştirilen çözümleri test etmeye, engelleri ortadan kaldırıp yeni fırsatları ortaya çıkarmaya yardım edebilir⁴⁰. **Ufuk 2020** kapsamında Komisyon, 2020 yılında Yeşil Mutabakat önceliklerine yönelik toplamda 1 milyar avroluk bir ek çağrı yayınlamayı planlamaktadır. **Ufuk Avrupa** kapsamında gıda, biyoekonomi, doğal kaynaklar, tarım, balıkçılık, balık yetiştiriciliği ve çevre, ayrıca tarım ürünleri için dijital teknolojilerin ve doğa temelli çözümlerin kullanılması gibi alanlara 10 milyar avro harcamayı düşünmektedir. Araştırmanın önemli alanlarından bir tanesi; mikrobiyom, okyanuslardan gelen gıda, kentsel gıda sistemleri, ayrıca bitki, mikrobiyal, deniz ve böcek temelli protein ve et ikameleri gibi alternatif protein kaynaklarını ve onların bulunabilirliğini artırma ile ilgili olacaktır. **Toprak sağlığı ve gıda alanındaki misyon**, toprak sağlığını ve onun işlevlerinin geri kazandırılması için çözümler geliştirilmesini amaçlayacaktır. Yeni bilgi ve inovasyonlar, agro-ekolojik canlı laboratuvarlar konusunda özel ortaklıklar kurularak birincil üretimde agro-ekolojik yaklaşımları da artıracaktır. Böylelikle pestisit, gübre ve antimikrobiyallerin kullanımının azaltılmasına yardımcı olunacaktır. İnovasyonu ve bilgi transferini hızlandırmak amacıyla Komisyon, Stratejik Planlardaki 'Tarımsal Verimlilik ve Sürdürülebilirlik' **Avrupa İnovasyon Ortaklığı** (EIP-AGRI)'nin rolünü artırma hususunda Üye Devletlerle birlikte çalışacaktır. Buna ek olarak; **Avrupa Kırsal Kalkınma Fonu**, akıllı uzmanlaşma yoluyla gıda değer zincirlerinde inovasyon ve işbirliği alanlarına yatırım yapacaktır.

³⁹ https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/fs_eu_actions_action_implementation_platform_key_recommendations.pdf

⁴⁰ Commission Staff working document – European Research and Innovation for Food and Nutrition Security, SWD 2016/319 and Commission FOOD 2030 High-level Conference background document (2016) – European Research & Innovation for Food & Nutrition Security.

“İnsanlar, gezegen ve iklim için güvenli ve sürdürülebilir gıda sistemleri” konusunda yeni bir Ufuk Avrupa ortaklığı; beslenme, gıdaların kalitesi, iklim, döngüsellik ve topluluklar için ortak faydalar sağlayan inovatif çözümler sunmak amacıyla Üye Devletler ile tarladan-sofraya sürecindeki gıda sistemi aktörlerinin de içinde yer alacağı bir A&I yönetim mekanizmasını devreye sokacaktır.

Bütün çiftçilerin ve kırsal kesimin hızlı ve güvenilir internete erişmesi gerekmektedir. Bu, kırsal kesimlerde istihdam, iş ve yatırımın sağlanmasında ayrıca sağlık hizmetleri, eğlence ve e-hükümet gibi alanlarla yaşam kalitesinin artırılmasını sağlayan en önemli faktörlerden birisidir. **Hızlı genişbant internete** erişim, hassas tarımın ve yapay zeka kullanımının yaygınlaştırılmasını sağlayacaktır. Bu durum, uydu teknolojisi alanında AB'nin küresel liderliğini tam olarak kullanmasını sağlayacaktır. Bunun sonucu olarak çiftçiler maliyetlerini azaltacak, toprak yönetimi ve su kalitesi iyileştirilecek, pestisit ve gübre kullanımı ile sera gazı salımları azaltılacak, biyoçeşitlilik artırılabilecek, çiftçiler ve vatandaşlar için daha sağlıklı bir çevre yaratılacaktır. Komisyon, 2025 yılına kadar %100 erişim hedefini başarmak için kırsal kesimlerdeki hızlı geniş bantlı internet önceliğini hızlandırmayı hedeflemektedir.

İnovasyonun teşvik edilmesi ve sürdürülebilir gıda sistemlerinin oluşturulması için **yatırımlar** gerekli olacaktır. AB bütçe garantileri aracılığıyla *InvestEU* Fonu⁴¹, Avrupalı şirketlerce yatırımların riskleri azaltılarak ve KOBİ ve mid-cap⁴² şirketlerin finans kaynaklarına erişimi kolaylaştırılarak agro gıda sektörüne yatırımları artıracaktır. 2020 yılında sürdürülebilir yatırımları (AB taksonomisi⁴³) kolaylaştıracak AB çerçevesi ve yeni sürdürülebilir finans stratejisi; tarım ve gıda üretim sektörlerine daha sürdürülebilir şekilde yatırım yapmaları konusunda finans sektörünü harekete geçirecektir. Ortak Tarım Politikası da çiftliklerin dirençlerini artırmak ve çiftliklerin yeşil ve dijital dönüşümünü hızlandırmak amacıyla yatırım desteklerini giderek kolaylaştırmalıdır.

3.2. Danışmanlık hizmetleri, veri ve bilgi paylaşımı ve beceriler

Bilgi ve tavsiye, gıda sistemindeki bütün aktörlerin sürdürülebilir olabilmesi için elzemdir. Birincil üreticilerin, sürdürülebilir yönetim seçimleri yaparken **objektif, kendilerine özel danışmanlık hizmetlerine** özellikle ihtiyaçları vardır. Komisyon, bu sebeple bütün gıda zinciri aktörlerini içine alan **etkili Tarımsal Bilgi ve İnovasyon Sistemlerini (AKIS)** teşvik edecektir. CAP Stratejik Planlarında Üye Devletlerin, AKIS'e desteklerini artırmaları, Yeşil Mutabakat hedef ve amaçlarını gerçekleştirmek için gerekli olan danışmanlık hizmetlerinin geliştirilmesi ve sürdürülmesi için de kaynaklarını güçlendirmesi gerekecektir.

Komisyon, ‘Tarladan Sofraya ve Biyoçeşitlilik’ stratejilerinin hedefleri ve diğer sürdürülebilirlik göstergeleriyle⁴⁴ ilgili veri toplamak amacıyla Çiftlik Muhasebe Veri Ağını **Çiftlik Sürdürülebilirlik Veri Ağına** dönüştürme konusunda yasa teklifinde bulunacaktır. Bahse konu ağ; bölgesel, ulusal veya sektörel ortalamalarla çiftlik

⁴¹ Established as part of the InvestEU programme as laid down in the Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing the InvestEU Programme, COM(2018) 4439, 2018/0229 (COD).

⁴² Under the European Fund for Strategic Investment, ‘mid-cap companies’ mean entities with a number of employees ranging from 250 up to 3000 and that are not SMEs.

⁴³ EU taxonomy is an implementation tool that can enable capital markets to identify and respond to investment opportunities that contribute to environmental policy objectives.

⁴⁴ In full respect of the European Interoperability Framework, including the Farm Sustainability tool for nutrients as included in the proposal for the CAP beyond 2020.

performanslarının kıyaslanmasını mümkün kılacaktır. Çiftçilere özel hazırlanmış danışmanlık hizmetleri yoluyla çiftçilere geri bildirimde bulunacak ve rehberlik edecektir, onların tecrübelerini Avrupa İnovasyon Ortaklığı ve araştırma projeleriyle birleştirecektir. Böylelikle, bu ağa katılan çiftçilerin ve onların gelirlerinin sürdürülebilirliği iyileştirilecektir.

Avrupa veri stratejisinin bir parçası olarak ortak Avrupa **tarımsal veri alanı**; üretim, arazi kullanımı, çevresel ve diğer verileri işleyerek, çiftlik seviyesinde üretim yaklaşımlarının tam ve özel olarak uygulanmasını sağlayarak ve sektörün performansını gözlemleyerek, ayrıca karbon çiftçiliği girişimini destekleyerek AB tarımının rekabetçi sürdürülebilirliğini artıracaktır. AB programları **Copernicus** ve **Avrupa Deniz Gözlem ve Veri Ağı (EMODnet)**, yatırım risklerini azaltacak ve balıkçılık ve balık yetiştiriciliği sektörlerinde sürdürülebilir uygulamaları kolaylaştıracaktır.

Komisyon, ilave idari ve maliyet yüklerinden kaçınarak yeni beceriler ve iş modelleri geliştirmeleri konusunda **KOBİ** gıda işleyicilerine, küçük perakende ve gıda hizmet operatörlerine yardımcı olmak amacıyla özel çözümler sunacaktır. En iyi sürdürülebilirlik uygulamaları konusunda perakendecilere, gıda işleyen firmalara ve gıda hizmeti sağlayıcılarına rehberlik edecektir. Avrupa İşletmeler Ağı, KOBİ'lere sürdürülebilirlik konusunda danışmanlık hizmeti sunacak ve en iyi uygulamaların yaygınlaştırılmasını teşvik edecektir. Komisyon, gıda zincirinin yeterli ve uygun olarak beceri kazandırılmış işgücüne erişimini sağlamak amacıyla **Beceriler Gündemini**⁴⁵ de güncelleyecektir.

4. KÜRESEL GEÇİŞİN TEŞVİK EDİLMESİ

AB, bu stratejinin ve SDH hedefleriyle uyumlu olacak şekilde sürdürülebilir agro-gıda sistemlerine küresel geçişi destekleyecektir. Uluslararası işbirliği ve ticaret politikaları gibi dış politika yoluyla AB; ikili, bölgesel ve çok taraflı forumlarda bütün partnerleriyle birlikte sürdürülebilir gıda sistemleri konusunda **Yeşil İttifakların** geliştirilmesi için uğraşacaktır. Bunlar arasında Afrika, komşularla ve diğer partnerle işbirliği de vardır ve dünyanın farklı bölümlerinde farklı zorluklar olduğu hususunu da göz önüne alacaktır. Başarılı bir küresel geçişin sağlanması için AB; insanlara, doğaya ve ekonomik büyümeye katkılar sağlayan kapsamlı ve bütüncül bir sorumluluk geliştirilmesini teşvik edecek ve sağlayacaktır.

Ticaret politikası da dahil uygun AB politikaları, AB'nin ekolojik geçişini desteklemek amacıyla ve onun bir parçası olarak kullanılacaktır. AB, bütün ikili ticaret anlaşmalarında iddialı bir sürdürülebilirlik faslı olmasına dikkat edecektir. AB Baş Ticaret Uygulayıcısı aracılığıyla bütün ticaret anlaşmalarının ticaret ve sürdürülebilir kalkınma hükümlerinin tam olarak uygulanmasını ve yürürlüğe konmasını sağlayacaktır.

AB ticaret politikası, hayvan sağlığı, pestisit kullanımı ve antimikrobiyal direnciyle mücadele gibi önemli alanlarda üçüncü taraflarla işbirliğinin artırılmasına ve onlardan bu alanlarda **taahhüt alınmasına** katkı sağlamalıdır. AB, ilgili uluslararası kurumlarda uluslararası standartların geliştirilmesini, yüksek güvenlik ve sürdürülebilirlik standartlarına uyan agro-gıda ürünlerinin üretilmesini teşvik etmeye çalışacaktır, küçük ölçekli çiftçilerin bu standartları karşılama ve piyasaya erişiminde onları destekleyecektir. AB, gıda sistemlerinin direncini artırarak ve gıda

⁴⁵ Commission Communication "Working together to strengthen human capital, employability and competitiveness", COM/2016/0381 final

atıklarını azaltarak beslenmenin iyileştirilmesi ve gıda güvensizliğinin hafifletilmesi için işbirliğini de canlandıracaktır.

AB, **uluslararası işbirliğini**, özellikle iklim değişikliğine uyum ve iklim değişikliğinin hafifletilmesi; agro-ekoloji; sürdürülebilir tabiat yönetimi ve arazi yönetimi; biyoçeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımı, kapsayıcı ve adil değer zincirleri; beslenme ve sağlıklı beslenme biçimi; özellikle hassas durumlarda gıda krizlerinin önlenmesi ve gıda krizlerine müdahale; dirençlilik ve riske hazır bulunma; entegre zararlı yönetimi; bitki ve hayvan sağlığı ve refahı, gıda güvenliği standartları, antimikrobiyal dirençlilik konularına ilişkin gıda araştırma ve inovasyona odaklayacaktır. AB, devam eden girişimlerini⁴⁶ daha da geliştirecek, sürdürülebilir kalkınma için politika uyumunu bütün politikalarına entegre edecektir. Bahse konu eylemler, dünya genelinde biyoçeşitlilik üstündeki baskıyı azaltacaktır. Vahşi yaşam ticaretini ve tüketimini azaltmak için sarf edilen girişimlerle birlikte doğal ekosistemlerin daha iyi bir şekilde korunması, **gelecekteki olası hastalık ve pandemilerin** engellenmesine ve onlara **karşı direnç geliştirilmesine** yardımcı olacaktır.

Küresel çapta ormanların yok olması ve ormanların fakirleşmesinde AB'nin payını azaltmak amacıyla Komisyon, ormanların yok olmasıyla veya fakirleşmesiyle ilişkisi olan ürünlerin AB piyasasında yer almasını engellemek veya asgari düzeyde tutmak için 2021 yılında yasa teklifi ve diğer tedbirleri sunacaktır.

AB; **yasadışı, bildirilmemiş ve düzensiz balıkçılıkla mücadelede** sıfır tolerans gösterecek, aşırı avlanmayla mücadele edecek, balık ve deniz ürünleri kaynaklarının sürdürülebilir yönetimini teşvik edecek ve okyanus yönetimini, deniz işbirliğini ve kıyı yönetimini güçlendirecektir⁴⁷.

Komisyon; insan hakları, cinsiyet, barış ve güvenlik gibi hedeflere de gereken özeni göstererek 2021-2027 yılları arasında üçüncü taraflarla işbirliği için yukarıda bahsedilen önceliklerin hepsini kılavuz hazırlama sürecine katacaktır.

İthal edilen gıda ürünleri, AB'nin ilgili düzenlemeleri ve standartlarına uyum göstermeye devam etmelidir. Komisyon, **DSÖ standart ve yükümlülüklerine uyarken AB içinde artık onay verilmeyen pestisit maddeleri için ithalat toleransı** taleplerini değerlendirirken çevresel özelliklerini dikkate alacaktır. Küresel bir tehdit haline gelen **antimikrobiyal dirençlikle** mücadele etmek için AB'nin ithal ettiği hayvansal kaynaklı ürünler; son zamanlarda mutabık kalınan veteriner tıbbi ürün Tüzüğü uyarınca antibiyotik kullanımı konusundaki sıkı şartları karşılamak zorunda kalacaktır.

Daha sürdürülebilir AB gıda sistemi, ticaret yaptığımız partnerlerimizin de giderek sürdürülebilir uygulamalar benimsemelerini gerektirmektedir. **Daha güvenli bitki koruma ürünleri** kullanımına doğru kademeli geçişin sağlanması için AB, DSÖ kuralları ve sonrasındaki risk değerlendirmesi uyarınca “durdurma (cut-off) kriterini karşılayan ve insan sağlığı için yüksek risk taşıyan maddeler için ithalat toleranslarını yeniden gözden geçirmeyi planlayacaktır. AB, ticaretin kesintiye uğramasını engellemek ve alternatif bitki koruma ürünleri ve metotlarını teşvik etmek amacıyla pestisitlerin daha

⁴⁶ E.g. the Development Smart Innovation through Research in Agriculture (DESIRA) initiative.

⁴⁷ Through the Regional Fisheries Management Organisations, Sustainable Fisheries Partnership Agreements and our cooperation with third countries on IUU and on sustainable value chains in fisheries and aquaculture; cooperation is particularly relevant with countries affected by climate change.

sürdürülebilir kullanımına geçişte ticaret yaptığı partnerlerine, özellikle gelişmekte olan ülkelere eşlik edecektir.

AB, 2021 yılındaki BM Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi 15. Taraflar Konferansı, Büyüme için Beslenme Zirvesi, BM Gıda Sistemleri Zirvesi de dahil olmak üzere **uluslararası standartları koyan kurumlarda, ilgili çoktarafli forumlarda ve uluslararası etkinliklerde** sürdürülebilir gıda sistemlerine küresel çapta geçişi teşvik edecek, bu etkinliklerin hepsinde hedefe yönelik politika çıktıları elde etmek için uğraşacaktır.

Tüketicilere gıda hakkında bilgi verilmesi yaklaşımının ve sürdürülebilir gıda sistemlerinin yasal çerçevesinin bir parçası olarak AB, sürdürülebilir gıda etiketleme çerçevesi de dahil olmak üzere bu tür planları teşvik edecek, sürdürülebilirlik standartlarının daha çok benimsenmesi için çoktarafli forumlarda uluslararası sürdürülebilirlik standartları ve çevresel ayak izi hesaplama metotlarıyla ilgili yürütülen çalışmaya liderlik edecektir. Yanıltıcı bilgilerle ilgili kuralların yürürlüğe konulmasına da destek verecektir.

5. SONUÇ

Avrupa Yeşil Mutabakatı, gıda sistemimizi gezegenimizin ihtiyaçlarıyla uyumlu hale getirmek ve Avrupalıların sağlıklı, adil ve çevre dostu gıda arzularına olumlu cevap vermek için bir fırsattır. Bu stratejinin amacı, AB gıda sistemini sürdürülebilirlikte küresel bir standart haline getirmektir. Sürdürülebilir gıda sistemlerine geçiş, bütün yönetim seviyelerindeki (şehirler, kırsal ve kıyı toplulukları dahil) kamu otoritelerini, gıda değer zincirindeki özel sektör aktörlerini, sivil toplum kuruluşlarını, sosyal partnerleri, akademisyenleri ve vatandaşları da içine alan kolektif bir yaklaşım gerektirmektedir.

Komisyon, sürdürülebilir gıda politikası formüle etmek amacıyla bütün vatandaşları ve paydaşları, ulusal, bölgesel ve yerel toplantılar da dahil olmak üzere geniş bir görüşmeye davet etmektedir. Komisyon, Avrupa Parlamentosunu ve Konseyi bu stratejiyi onaylamaya ve uygulanmasına katkıda bulunmaya davet etmektedir. Komisyon, gıda sistemlerinin dönüştürülmesine dahil olmaları için vatandaşları daha koordineli bir şekilde teşvik etmek amacıyla vatandaşlara bu strateji üzerinden ulaşacaktır.

Komisyon, bu stratejinin Yeşil Mutabakatın diğer elementleri, özellikle de 2030 Biyoçeşitlilik Stratejisi, yeni CEAP ve Sıfır Kirlilik hedefiyle uyumlu bir şekilde uygulanmasını sağlayacaktır. Sürdürülebilir bir gıda sistemine geçişi denetleyecek böylelikle; hedefler konusundaki ilerleme ve AB gıda sisteminin çevresel ve iklim ayak izinin genel olarak azaltılması da dahil gezegen sınırları içerisinde çalışacaktır. Bu stratejideki bütün eylemlerin rekabetçilik, çevre ve sağlık konularındaki kümülatif etkisinin kapsamlı bir değerlendirmesi için yeryüzü gözlemi de dahil olmak üzere düzenli olarak veri toplayacaktır. Hedeflere ulaşmak için gerçekleştirilen eylemlerin yeterli olup olmadığını veya ilave eylemin gerekli olup olmadığını değerlendirmek amacıyla 2023 yılının ortasına kadar bu stratejiyi gözden geçirecektir.